

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра захисту і карантину рослин

**ПРОГРАМА І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ**

Освітній рівень: – початковий (короткий цикл)

Галузь знань – 20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність – 202 Захист і карантин рослин

Освітня програма – Захист і карантин рослин

Факультет – плодовоовочівництва, екології та захисту рослин

У програмі викладено питання організації, проведення та підведення підсумків виробничої практики для студентів факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин які навчаються за спеціальністю – 202 Захист і карантин рослин, рівень вищої освіти – початковий (молодший бакалавр), кваліфікації - молодший бакалавр з захисту і карантину рослин.

Методичні рекомендації підготували:

професори: – Яновський Ю. П., Мостов'як І. І.
доценти: Крикунов І. В., Суханов С. В., Мостов'як С. М.
Адаменко Д. М., Фоменко О. О.

Рецензенти: д.с.-г. н., професор Улянич О. І.
д.с.-г. н., професор Балабак А. Ф.

Відповідальний за випуск: декан факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин Щетина С. В.

Рекомендовано до друку науково-методичною комісією факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин
(протокол №1 від 31 серпня 2023 р.)

УДК 634+634.8 (079.2)

Програма і методичні рекомендації щодо проходження виробничої практики студентами факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин, які навчаються за спеціальністю – 202 Захист і карантин рослин, рівень вищої освіти – початковий (молодший бакалавр), кваліфікації молодший бакалавр з захисту і карантину рослин / Яновський Ю.П., Мостов'як І.І., Крикунов І. В. [та ін.]. Умань, 2023. – 26 с.

Вступ

Практична підготовка студентів аграрних вищих навчальних закладів згідно із Законом України «Про вищу освіту» є однією з форм організації навчального процесу та обов'язковим компонентом освітньо-професійних програм для всіх освітньо-кваліфікаційних рівнів. Основним завданням виробничої практики студентів факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин є забезпечення якості підготовки фахівців за спеціальністю 202 „Захист і карантин рослин” початкового рівня вищої освіти (молодшій бакалавр). Під час практики закладаються основи професійної діяльності, умінь і навичок, професійне становлення майбутнього фахівця.

Виробнича практика для студентів початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти зі спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» згідно з діючим навчальним планом проводиться в другому, третьому і четвертому семестрах, тривалість практики становить два тижні.

Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами і формами організації праці із захисту рослин, формування у студентів, на базі одержаних ними у навчальному закладі знань, професійних умінь, навичок, необхідних для прийняття самостійних рішень у реальних ринкових умовах, виховання у майбутніх фахівців потреби систематично оновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Виробнича практика – заключна ланка практичної підготовки і проводиться з метою узагальнення і вдосконалення знань, практичних умінь та навичок на базі конкретного суб'єкта господарювання, оволодіння професійним досвідом та готовності майбутнього фахівця до самостійної трудової діяльності.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності за спеціальністю захист і карантин рослин і застосовувати теоретичні знання та методи фітосанітарного моніторингу, огляду, аналізу, експертизи, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності молодшого бакалавра з захисту і карантину рослин:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

ЗК 10. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові компетентності молодшого бакалавра з захисту і карантину рослин:

ФК 1. Здатність проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за новітніми принципами і методами.

ФК 2. Здатність інспектувати об'єкти регулювання з метою забезпечення дотримання фітосанітарних заходів у процесі їх виробництва, зберігання, транспортування, реалізації під час експорту, імпорту, транзиту продукції рослинного походження.

ФК 3. Здатність прогнозувати процеси розвитку і поширення шкідливих організмів, що дозволить реалізувати державну політику у сфері захисту і карантину рослин.

ФК 4. Здатність виявляти, локалізувати і ліквідувати регульовані шкідливі організми за результатами інспектування та фітосанітарної експертизи.

ФК 5. Здатність розробляти і застосовувати технології захисту рослин на об'єктах сільськогосподарського та іншого призначення.

ФК 6. Здатність оцінювати фітосанітарні ризики (біологічні, екологічні, економічні) внаслідок занесення чи поширення регульованих шкідливих організмів.

ФК 7. Здатність координувати фітосанітарний моніторинг щодо виявлення, ідентифікації та визначення особливостей біології та екології шкідливих організмів в Україні.

ФК 8. Здатність комплексно застосовувати методи для довгострокового регулювання, розвитку та поширення шкідливих організмів до господарськи невідчутного рівня на основі прогнозу, економічних порогів шкідливості, ефективності дії корисних організмів, енергоощадних та природоохоронних технологій, які забезпечують надійний захист рослин і екологічну безпеку довкілля.

ФК 9. Здатність організовувати заходи із захисту і карантину рослин підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами, діяльність яких пов'язана з користуванням землею, водними об'єктами, вирощуванням рослин сільськогосподарського та іншого призначення, їх реалізацією, переробкою, зберіганням і використанням.

ФК 10. Здатність організовувати роботи зі зберігання, транспортування, торгівлі та застосування засобів захисту рослин.

Програмні результати навчання:

ПР 1. Володіти знаннями, що сприяють розвитку загальної культури та активності, формуванню національної гідності, патріотизму, соціалізації особистості.

ПР 3. Володіти українською, англійською та іншими мовами.

ПР 4. Володіти знаннями з фундаментальних розділів математики, хімії, і природничих наук в обсязі, необхідному для розуміння процесів зі спеціальності захист і карантин рослин.

ПР 5. Уміти використовувати статистично-математичні методи та інформаційні технології.

ПР 6. Демонструвати знання і розуміння принципів фізіологічних процесів рослин в обсязі, необхідному для освоєння фундаментальних та професійних дисциплін в обсязі, необхідному для освоєння фундаментальних і професійних дисциплін.

ПР 7. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття.

ПР 8. Володіти знаннями з професійних дисциплін в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи за спеціальністю захист і карантин рослин.

ПР 9. Уміти працювати самостійно та як лідер, а також досягати ефективних результатів за обмежений час, кваліфіковано проектувати та організовувати технологічні процеси для захисту і карантину рослин.

ПР 10. Навчати, контролювати і оцінювати професійні навички працівників, задіяних до виконання заходів із захисту і карантину рослин.

ПР 12. Володіти знаннями з дотримання безпечних умов праці та охорони навколишнього середовища.

Основним завданням професійної практики є безпосередня практична підготовка до самостійної роботи на посадах освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого бакалавр, поглиблення та закріплення теоретичних знань та практичних умінь із спеціальності та навчальних дисциплін циклу професійної і практичної підготовки, набуття досвіду організаційної, виховної роботи в колективі, уміння працювати з фактичним матеріалом виробничої діяльності підприємства і використовувати його для виконання кваліфікаційного завдання.

Виробнича практика студентів проводиться в індивідуальному порядку. Кожен із студентів-практикантів знаходиться в ролі помічника (дублера) керуючого відповідними структурними підрозділами підприємств аграрної галузі.

Бажано направляти студентів на виробничу практику до підприємств, установ і організацій, до яких вони після закінчення навчального закладу

будуть направлені на роботу.

За наявності вакантних місць студенти можуть зараховуватися на штатні посади, якщо робота на цих посадах задовольнятиме вимоги програми практики.

1. Вимоги до баз практики

Основною вимогою до бази практики є її здатність забезпечити виконання програми практики.

Визначення баз практики здійснюється адміністрацією навчального закладу на основі прямих договорів з підприємствами, організаціями, установами незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності.

Виробнича практика проводиться на виробничих підприємствах, установах, об'єднаннях АПК та їх підрозділах.

За наявності у ЗВО державних чи регіональних замовлень на підготовку фахівців перелік баз практики, як правило, повинен надаватись органами, що формували замовлення.

У випадку підготовки фахівців за цільовими договорами (контрактами) з підприємствами, організаціями, установами, фізичними особами бази практик передбачаються цими договорами (контрактами).

Студенти мають право самостійно підбирати для себе місце виробничої практики і пропонувати його кафедрам, деканатам для укладання відповідних угод (необхідно надати паспорт господарства згідно додатку 4).

Підприємства, установи, організації, що є базами практики:

- організують та проводять практику студентів у відповідності з Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів та програмою практики;
- призначають безпосередніх керівників практики від підприємства з числа провідних або головних спеціалістів;
- створюють необхідні умови для отримання студентами в період проходження практики знань зі спеціальності в області технології, економіки та організації, планування та управління виробництвом, наукової організації праці, організації науково-дослідних та проектно-конструкторських робіт;
- дотримуються узгоджених з університетом календарних графіків проходження практики;
- надають студентам-практикантам і керівникам практики від університету можливість користуватися лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики;
- забезпечують студентам умови безпечної роботи на кожному робочому місці;

- забезпечують облік виходів на роботу студентів-практикантів; повідомляють в університет про всі порушення студентами дисципліни, правил внутрішнього розпорядку, інші порушення;
- несуть відповідальність у встановленому чинним законодавством порядку за нещасні випадки зі студентами, котрі проходять практику в даному підприємстві, установі, організації;
- дають по закінченню практики письмову характеристику на кожного студента-практиканта, в котрій відображають відношення студента до роботи, його дисципліну, виконання програми практики, якість підготовленого звіту;
- надають допомогу в підбиранні матеріалів для курсових та дипломних проєктів (робіт);
- проводять обов'язкові інструктажі з охорони праці, техніки безпеки (ввідний та на робочому місці - первинний) з оформленням встановленої документації;
- забезпечують та контролюють дотримання студентами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку, встановлених на даному підприємстві, в установі, організації, в тому числі і часу початку та закінчення роботи.

2. Пам'ятка з охорони праці

Виконання вимог з охорони праці є основною умовою безпечної роботи під час проходження виробничої практики із захисту рослин.

Студенти, що від'їжджають на практику, обов'язково проходять інструктаж з техніки безпеки в університеті, про що робиться відповідний запис у журналі.

Студент, що прибув на місце виробничої практики, допускається до роботи лише після інструктажу з техніки безпеки – ввідного та на робочому місці (інструктаж повинен проводити інженер з охорони праці). Після кожного інструктажу проводиться відповідний запис у журналі.

Основні вимоги, яких необхідно дотримуватись під час виробничої практики:

- при користуванні будь-яким видом транспорту, під час доїзду до місця практики та в зворотному напрямі, необхідно суворо дотримуватись вимог, що висуваються до пасажирів;
- приступати до виконання робіт тільки після інструктажу з охорони праці на робочому місці;
- виконувати тільки доручену роботу.

3. Обов'язки керівника практики від університету

Керівник практики від університету:

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед виїздом студентів на практику;
- проводить інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки з відповідною реєстрацією в журналі;
- розробляє тематику індивідуальних завдань і надає методичну допомогу щодо їх виконання;
- надає студентам-практикантам необхідні документи (програму, щоденник, індивідуальне завдання та завдання до виконання випускної роботи, методичні рекомендації та ін.);
- повідомляє студентів про систему звітності з практики, подання письмового звіту, виконання кваліфікаційної роботи, ведення щоденника, тощо;
- здійснює контроль за правильністю використання студентів у період практики;
- у складі комісії бере участь у захисті звіту про проходження виробничої практики.

4. Обов'язки керівника практики від виробництва (установи)

Загальне керівництво практикою студентів на установах покладається на керівника установи, заступника або одного з провідних фахівців, про що вказується в договорі.

Керівник практики від установи:

- несе особисту відповідальність за проведення практики;
- організовує практику згідно з розробленим індивідуальним завданням практики;
- надає згідно з робочою програмою студентам місця практики, забезпечує найбільшу ефективність її проходження;
- організовує навчання студентів з правил техніки безпеки, охорони праці;
- забезпечує і контролює дотримання студентами-практикантами правил внутрішнього розпорядку;
- створює необхідні умови для засвоєння практикантами нової техніки, передової технології, сучасних методів організації праці тощо;
- оцінює якість роботи практикантів, складає виробничу характеристику на студента з відображенням виконання програми практики, якості професійних знань та умінь, ставлення студента до виробничої і громадської роботи, виконання індивідуального завдання, організаторських здібностей, участі в засвоєнні нової техніки і технології тощо.

5. Обов'язки студента при проходженні практики

Студент зобов'язаний:

- до початку практики отримати від керівника практики від університету консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- повністю виконати завдання, передбачені програмою практики;
- підпорядкуватися чинним на підприємстві (в організації) правилам внутрішнього розпорядку;
- вивчати і суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки;
- постійно вести робочий щоденник проходження практики;
- у перші 2-3 дні навчання подати на кафедру письмовий звіт про практику і не пізніше перших десяти днів захистити його перед факультетською комісією.

6. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 202 „ ЗАХИСТ І КАРАНТИН РОСЛИН”

Виробнича практика студентів за спеціальністю 202 „ Захист і карантин рослин” є найбільш важливим елементом у вивченні прикладних сільськогосподарських дисциплін.

Відповідно до плану навчального процесу, виробнича практика студентів початкового рівня вищої освіти (молодшій бакалавр) проводиться протягом 4 тижнів.

Графік перебування студентів на виробничій практиці

Вид практики	Семестр	Тижні
виробнича	2, 3, 4	4

6.1. Індивідуальне завдання

Кожен студент перед від'їздом повинен отримати безпосередньо у керівника заповнене індивідуальне завдання для проходження виробничої практики.

Мета індивідуального завдання полягає у тому, щоб зібрати і впорядкувати необхідні дані для написання звіту.

Задачами індивідуального завдання є:

- провести моніторинг видового складу та поширення шкідливих організмів;
- провести аналіз технології захисту с.-г. культур;
- ознайомитись з новітніми технологіями в захисті сільськогосподарських культур від шкідливих організмів;
- визначити втрати урожаю с.-г. культур;
- розрахувати потребу пестицидів і необхідних засобів захисту для отримання запланованої врожайності с.-г. культури;
- розробити систему захисту с.-г. культури від шкідників, хвороб та бур'янів.

6.2. Ентомологія

Видовий склад шкідників с.-г. культур та їх ентомофагів.

Моніторинг чисельності шкідників.

Уточнити біологічні особливості розвитку домінуючих шкідників і скласти фенологічні календарі для кожного з них.

Визначати найбільш шкідливі фази шкідників та фази органогенезу с.г. культур, в які прогнозується розвиток шкідників.

Фактори впливу на чисельність і шкідливість шкідників, їх аналіз.

6.3. Фітопатологія

Видовий склад хвороб с.-г. культур.

Моніторинг поширення хвороб.

Визначити фази органогенезу с.г. культур, в які відбувається прояв збудників хвороб.

Визначити найбільш шкідливі для с.-г. рослин хвороби.

Аналіз закономірності поширення хвороб.

Фактори впливу на поширення і шкідливість збудників хвороб, їх аналіз.

6.4. Захист рослин з основами карантину

Ознайомлення з організаційно-виробничою структурою захисту рослин від шкідників, хвороб і бур'янів.

Машини для проведення хімічного захисту, асортимент отрутохімікатів та індивідуальних засобів захисту.

Умови зберігання отрутохімікатів. Участь у протруюванні насінневого матеріалу. Перевірка якості протруювання.

Участь у складанні календарного плану заходів боротьби із шкідниками, хворобами і бур'янами с.-г. культур.

Норми витрати отрутохімікатів, концентрація робочих розчинів, обґрунтованість вибору того чи іншого препарату, розрахунки обсягу робіт, необхідної кількості отрутохімікатів, робочої сили, транспорту, індивідуальних засобів захисту.

Участь в організації, проведенні і визначенні результатів робіт з хімічного захисту рослин.

6.5. Економіка сільськогосподарського виробництва

6.5.1. Підприємництво

Повна назва установи, підприємства (держгосп, акціонерне товариство закритого чи відкритого типу, господарське товариство з обмеженою чи повною відповідальністю, приватно-орендне, кооперативне підприємство,

фермерське господарство тощо). Чисельність засновників підприємства. Участь підприємства в кооперативних спілках, спільних підприємствах, корпоративних утвореннях. Види діяльності, за якими підприємство кооперується.

Форма власності в господарстві на землю і засоби виробництва. Кількість орендованих ділянок, їх загальна площа. Форми і норми плати за оренду землі, дивідендів за основні засоби.

Спеціалізація установи, підприємства. Перелік основних видів послуг.

Оцінка рівня технологічної, трудової дисципліни, її роль в виробничій діяльності колективу установи.

Форми оплати праці. Норми натуральної заохочувальної оплати.

Наявність спеціалізованих підрозділів із захисту рослин, закріплених за ними, техніки: обприскувачів, обпилювачів, машин для протруєння насіння та приготування робочих рідин, ведення контролю за витратами засобів захисту.

6.5.2. Менеджмент

Виробнича структура установи, підприємства (спеціалізація та кількість бригад які виконують захист рослин, літальні апарати та спецапаратура для захисту, допоміжні підрозділи) [дати сему].

Структура органів управління підприємством, накреслити схему взаємозв'язків між працівниками апарату управління.

Вивчити організацію проведення загальних зборів, виробничих нарад, зборів виробничих підрозділів. Організація оперативного керівництва» робота диспетчерської служби.

Організація управління підрозділами захисту рослин.

Вивчити особливості праці керівників служб захисту рослин, на різних посадах, їх досвід управління, розробки проектів різних рішень.

6.5.3. Маркетинг

Познайомитись з каналами придбання машин для захисту рослин, паливно-мастильних матеріалів, добрив, хімічних засобів захисту рослин (через оптові торгові організації, на заводах - виготовлювачах через кооперативи чи організації посередники тощо).

Звернути увагу на ціни придбання пестицидів за різними каналами, враховуючи вимоги до якості засобів захисту, обсяги партій при оптовій покупці. Вартість послуг із захисту рослин.

6.5.4. Економіка

Загальна площа сільськогосподарських угідь, в тому числі таких, що зайняті садами, ягідниками, виноградниками, овочами. Показники рівня урожайності основних видів сільськогосподарських, зокрема плодоовочевих культур.

Кількість площ які обробляються хімічними або біологічними засобами захисту, кратність обробок. Вартість проведення захисних заходів протягом вегетації з розрахунку на 1 га.

Кількісна та якісна характеристика парку тракторів, обприскувачів, протруйників, машин для приготування робочих рідин і заправки обприскувачів та іншої спеціалізованої техніки для захисту .

Чисельність постійних, сезонних працівників, чисельність середньорічних працівників, зайнятих у захисті рослин, рівень продуктивності праці (таблиця).

Види та розміри податків, які сплачує установа. Умови кредитування, розмір банківського проценту плати за користування кредитом.

Обсяги прибутку та рівень рентабельності проведення захисних заходів (таблиця).

Примітка. При ускладненнях в отриманні інформації з первинних документів, на основі спостережень, слід дати побіжний оціночний аналіз явищ (на прикладі, у зарубіжних чи вітчизняних приватних підприємств тощо).

6.5.5. Правові питання

Оцінити рівень дотримання підприємством законодавства з охорони сільськогосподарських угідь, довкілля.

Проаналізувати правові основи участі співзасновників підприємства у його діяльності, управлінні, розподілу прибутків.

Звернути увагу на форми і умови прийому найманих робітників на роботу (за контрактом чи трудовим договором). Дати їх коротку характеристику.

Забезпеченість зайнятстю вивільнених з основного виробництва працівників.

Матеріальна відповідальність організації за шкоду, причинену здоров'ю працівників на виробництві.

Застосування заходів кримінальної відповідальності.

Примітка Правові питання бажано висвітлювати на конкретних питаннях.

7. Охорона праці та навколишнього середовища

Ознайомитись з системою управління охорони праці і проаналізувати план заходів щодо охорони праці та угоду з соціальних питань і охорони праці (Коллективний договір). Звернути увагу на їх виконання і грошові витрати на окремі групи заходів.

1. Вивчити організацію навчання і проведення інструктажів з охорони праці у відповідності з державними стандартами. Дати аналіз небезпечних і шкідливих виробничих факторів при проведенні робіт по захисту рослин (згідно державних стандартів). Прийняти участь в проведенні інструктажів.

2. Ознайомитись з станом техніки безпеки в господарстві: організаційні та технічні заходи, що забезпечують безпечні і здорові умови праці на тракторах і машинах для виготовлення і внесення засобів захисту. Охорону, життєдіяльності людини при застосуванні хімічних засобів захисту рослин і мінеральних добрив. Забезпечення робітників засобами індивідуального захисту та спецодягом. Дати критичний аналіз стану охорони праці у господарстві.

3. Проаналізувати санітарно-побутові умови праці, стан паспортизації умов праці та пожежної охорони у господарстві. Охарактеризувати випадки пожеж (якщо такі мали місце) та причини їх виникнення. Протипожежні заходи і їх дотримання.

8. Вимоги до проходження практики за кордоном

Зарубіжна практика передбачає вивчення зарубіжного досвіду заходів по регуляції чисельності шкідливих об'єктів.

Програмою закордонної практики передбачається вивчення:

- особливостей наукового забезпечення сільськогосподарських підприємств різних форм власності;

- організацію служби захисту рослин;

- системи захисту с.-г. рослин від шкідників, хвороб і бур'янів;

- прогнози розвитку шкідливих організмів;

- характеристику засобів захисту рослин;

- машини для захисту рослин;

- контроль за використанням засобів захисту;

- технології виробництва екологічно чистої продукції;

- економічних взаємин між фермерськими господарствами й державою, кооперативами фермерів з фермерами та іншими суб'єктами діяльності;

- форм договорів контрактації з торгівельними переробними та іншими недержавними й державними підприємствами, установами, наявність держзамовлень;

- рахунків за поставки техніки, добрив, пестицидів, а також за реалізовану (поставлену) сільськогосподарську продукцію;

- особливостей складання бізнес-планів в підприємствах, що займаються захистом рослин;
- юридичного забезпечення взаємовідповідальності між суб'єктами господарської діяльності аграрного сектору;
- мови країни.

Якщо в господарстві, в якому ви перебуваєте на практиці відсутні можливості для виконання якогось із елементів плану роботи, то слід звернутися до керівника практики з проханням розповісти або дозволити ознайомитись з такими елементами технологій на прикладі найближчого сусіднього господарства.

Під час перебування за кордоном необхідно вести щоденник.

Після повернення з-за кордону студент зобов'язаний в 10-ти денний термін відзвітувати перед деканатом і відділом міжнародних зв'язків про виконання плану практики.

Примітка; Після прибуття до місця проходження практики студент зобов'язаний у 10-ти денний термін повідомити про це керівництво академії листом, в якому вказується адреса господарства з номерами телефонів, факсу, електронної пошти тощо, прізвище господаря чи особи відповідальної за керівництво практикою.

В разі втрати зв'язку студента з університетом, невиконання ним плану роботи, нехтування необхідністю ведення щоденника, виявлення порушень навчальної чи трудової дисципліни, законодавства країни, де перебуває, а також при втраті довіри сторони, що приймає, порушники депортуються в Україну після чого можуть підняти адміністративним стягненням аж до виключення з університету без права поновлення.

9. Підведення підсумків практики

Після закінчення терміну виробничої практики студенти звітують про виконання програми. Форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту **обсягом до 25 сторінок**, підписаного керівником практики від виробництва.

Письмовий звіт, щоденник, характеристика подаються на рецензування керівнику практики від університету. Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, бібліографічний список.

На титульному аркуші звіту керівник виробничої практики від університету зазначає: «Допущено до захисту» або «Не допущено до захисту», ставить підпис і дату. Захист звітів із виробничої практики і залік приймає на кафедрі комісія, яку призначає завідувач кафедри впродовж перших днів семестру.

Для доповіді здобувачу надають 10 хвилин. Потім йому можуть задати питання з програми практики, після чого комісія виставляє здобувачу зараховано або не зараховано та відповідний бал, який ураховує:

- якість виконання програми практики, календарного плану і відгук керівника від бази практики;
- якість змісту й оформлення звіту;
- творчий підхід здобувача до виконання завдань практики;
- якість захисту (доповідь, відповіді на запитання).

Звіт про проходження науково-виробничої практики оцінюють у межах від 0 до 100 балів включно згідно з критеріями оцінювання.

Критерій, за яким оцінюють звіт	Бал
1. Перевірка звіту:	0-60
- відповідність змісту звіту завданню та вимогам навчально-методичних рекомендацій щодо її виконання	0-40
- самостійність вирішення поставленої задачі, проектного рішення, виконання розрахунків, креслень, графіків та таблиць	0-6
- наявність елементів науково-дослідного характеру	0-5
- використання комп'ютерних технологій	0-5
- відповідність стандартам оформлення	0-5
2. Захист звіту, в тому числі:	0-40
- доповідь	0-25
- правильність відповідей на поставлені запитання	0-15

Оцінку (відмінно, добре, задовільно, незадовільно), а також відповідні бали виставляють на титульному аркуші звіту (підписує керівник комісії), у заліковій відомості й заліковій книжці здобувача (підписують керівник комісії).

Оцінку з практики прирівнюють до оцінок (заліків) із теоретичного навчання і враховують, підбиваючи підсумки загальної успішності здобувачів.

Здобувачі, які не виконали програму практики з поважних причин, направляють на практику повторно, у вільний від навчання час. Здобувачі, які не виконали програму практики без поважної причини або отримали

незадовільну оцінку, можуть бути відраховані з університету як такі, що мають академічну заборгованість.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи),	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичні рекомендації до написання звіту про виробничу практику

Основним документом, який служить для оцінки практики є звіт. Робота над звітом починається з перших днів перебування студента на практиці в господарстві. Завершується вона в кінці практики підписом звіту керівником і завіренням його відповідною печаткою (форма титульного аркуша звіту наведена в додатку 1).

Письмовий звіт, щоденник і характеристика є основними документами при встановленні оцінки за проходження виробничої практики. Усі разом вони свідчать про фахову підготовку, організаторські здібності, рівень загального розвитку і подаються на кафедру обов'язково завіреними відповідними підписами і печатками.

Зміст про виробничу практику повинен охоплювати всі програмні питання. Примірний обсяг і зміст звіту:

Вступ (мета і задачі практики, адреса, база) (1–2 ст.)

1. Загальна характеристика господарства (розташування, ґрунтово-кліматичні умови, розміри, спеціалізація, організаційна структура, енергооснащеність, організація управління господарства) (1–2 ст.)

2. Організація служби захисту рослин (1–2 ст.)

2.1. Структура служби захисту рослин.

2.2. Функції служби захисту рослин.

3. Моніторинг захисту рослин. (8-10 ст.)

3.1. Видовий склад шкідливих організмів в господарстві, (по культурах).

3.2. Характеристика засобів захисту рослин.

3.3. Умови зберігання, видачі і транспортування засобів захисту рослин.

3.4. Машини для захисту рослин.

3.5. Методи боротьби з шкідниками, хворобами бур'янами які використовуються в господарстві.

3.6. Інтегровані системи захисту сільськогосподарських рослин (привести приклад 3–4 інтегрованих систем захисту які використовуються у господарстві)

3.7. Захист с.-г. продукції від шкідників і хвороб при зберіганні.

4. Науково-дослідна робота. (1 ст.)

5. Охорона праці. (1 ст.)

6. Охорона навколишнього середовища (1 ст.)

7. Соціально-економічна практика (1 ст.)

Висновки і пропозиції. (1 ст.)

Використана література (1 ст.)

Додатки.

Для проведення детального аналізу технології вирощування і захисту сільськогосподарської культури та виконання розрахунків, згідно індивідуального завдання, доцільно користуватися списком рекомендованої літератури (додаток 4).

Обов'язкові додатки до звіту:

- щоденник, завірений підписом керівника практики та печаткою;
- відрядження, характеристика з місця проходження практики, завірена підписом керівника і печаткою;
- інші матеріали, які характеризують роботу студента.

Щоденник і звіт подаються в деканат за підписом керівника господарства і затверджені печаткою господарства

11. Оформлення звіту про практику

Текст звіту повинен бути написаний чітко і грамотно на аркушах стандартного формату – А4 (210x297 мм).

При написанні потрібно залишити поля: ліворуч від тексту 3,0 см, праворуч – 1,0 см, зверху і знизу – не менше 2,0 см. Відстань для початку абзацу – 1 см, сторінки нумеруються у верхньому правому кутку аркуша.

Усі таблиці повинні мати загальну порядкову нумерацію праворуч перед заголовком, чіткі й вичерпні заголовки з визначенням одиниць виміру, років спостереження тощо. Ілюстрації (рисунок, фотографії) нумеруються окремо, короткі і точні підписи подаються внизу під ними.

У тексті звіту таблиці та ілюстрації краще розміщувати безпосередньо після посилань на них.

Кожна таблиця чи ілюстрація повинна супроводжуватися коротким і вичерпним аналізом у тексті.

Титульний лист, прийнятий в Уманській державній аграрній академії має такий вигляд (див. Додаток 1).

12. Правила ведення щоденника

1. Щоденник поряд із звітом про проходження практики вважається основним документом. Він засвідчує проходження практики, (і є підставою студенту про виконання програми практики).

2. Під час практики студент щоденно стисло і акуратно записує в щоденник все, що ним виконано протягом дня згідно з програмою та індивідуальними завданнями. Форма щоденника приведена в додатках 2 і 3.

3. Після закінчення практики студент повинен представити щоденник керівникові практики, що є представником виробництва (агроном по захисту, головний агроном, керівник установи тощо) для огляду і написання відзиву-характеристики, яка підписується і завіряється печаткою.

4. Щоденник і звіт обов'язково підписується керівниками установи, господарства.

5. Після повернення з практики студент повинен здати в деканат щоденник разом із звітом про практику в десятиденний термін.

Без щоденника практика не зараховується.

У випадках, коли через несприятливі погодні умови виконання програми практики у повному обсязі стає неможливим, практикант повинен виконувати інші роботи, передбачені програмою практики, працювати зі звітами про діяльність господарства за минулі роки, бухгалтерською документацією, книгою історії проведення обприскувань, рекомендаціями до раціонального використання пестицидів і добрив та іншими матеріалами, які потрібні для написання звіту про практику.

Форма титульного аркуша звіту

Міністерство освіти і науки України
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет плодоовочівництва, екології та захисту рослин

ЗВІТ

про проходження виробничої практики
студента II курсу початкового рівня вищої освіти (молодший бакалавр)
за спеціальністю 202 Захист і карантин рослин

(П.І.Б.)

(місце практики)

(термін проходження практики)

Керівники:

(Печатка установи)

від установи:

_____ *посада, прізвище, ім'я, по-батькові*

від університету:

_____ *вчена ступінь прізвище, ім'я, по-батькові*

Умань-2023 р.

Форма титульного аркуша робочого щоденника

Міністерство освіти і науки України
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Робочий щоденник

Студента _____

П.І.Б.

початкового рівня вищої освіти (молодший бакалавр) _____ групи
за спеціальністю 202 Захист і карантин рослин

Місце і термін практики _____

Керівник практики від
підприємства:

Печатка підприємства

(підпис, посада, П.І.Б.)

Форма заповнення робочого щоденника

Дата	Вид роботи, у якій брав участь студент	Місце роботи, об'єм роботи	Машина і знаряддя. короткий опис змісту роботи, робочих процесів, висновки і зауваження студента з виконаної роботи
7.06.23	Обприскування насаджень яблуні	Квартал № 3, площа 10 га	Трактор ЮМЗ-6, обприскувач ОПВ – 2000, Сорт – Айдаред. Підщепа ММ – 106. Обприскування проводили проти першого покоління яблуневої плодожерки, інсектицидом Номолт, к.с., – 0,7 л/га. Робоча рідина – 800 л/га

Список рекомендованої літератури

1. Яновський Ю.П. Програма захисту плодових культур”. / Ю.П. Яновський Київ: Фенікс, 2021. 146 с.
2. Перелік пестицидів і агрохімікатів дозволених до використання в Україні на відповідний рік.
3. Яновський Ю.П. Довідник із захисту плодових культур / Ю.П. Яновський. – Київ. Фенікс, 2019. – 492 с.
4. Мовчан О.М. Карантинні шкідливі організми. Карантинні шкідники. Частина 1.- К.: ”Світ”, 2002.- 228 с.
5. Основы охраны труда: Учебник / Под ред. д.т.н., профессора А.С.Беликова. – Днепропетровск: Изд-во Свидлер А.Л., 2006. – 461 с.
6. Городній М.М., Бикін А.В., Нагаєвська Л.М. Агрохімія. – К.: ТОВ «Алефа», 2003. – 786 с.
7. Загальне землеробство: Підручник / За ред. В.О. Єщенка. – К.: Вища освіта, 2004. – 336 с.
8. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. – К.: Кондор - Видавництво, 2016. – 378 с.
9. Лісовий М.П. Методики в захисті рослин – К.: Аграрна наука, 2000. – 254 с.
10. Методики випробування і застосування пестицидів // Трибель С.О., Сігарева Д.Д., Секун О.О., Іващенко О.О. та ін. За ред. проф. С.О. Трибеля. – К.: Світ. – 2001. – 448 с.
11. Основи наукових досліджень в агрономії: Підручник / В.О. Єщенко, П.Г. Копитко, В.П. Опришко, П.В. Костогриз; За ред. Єщенка. – К.: Дія. – 2005. – 288 с.
12. Верещагин Л.Н. Атлас травянистых растений. – К.: Юнивест маркетинг, 2000. – 352 с.
13. Фітофармакологія: Підручник / М.Д. Євтушенко, Ф.М. Марютін, В.П. Туренко та ін. – К.: Вища освіта, 2004.
14. Фітофармакологічний довідник / За редакцією М.Д. Євтушенка, Ф.М. Марютіна. – Харків, 2001.
15. Державні санітарні правила і норми “Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві”, 1998.
16. Пестициди і технічні засоби їх застосування / За редакцією канд. біол. наук М.Д.Євтушенка, Ф.М.Марютіна. – Харків, 2001.
17. Овочівництво і плодівництво: Підручник / О.Ю. Барабаш, О.М. Цизь, О.П. Леонтєв, В.Т. Гонтар. – К.: Вища шк., 2000. – 503 с.

Зміст

- Вступ. 3
- 1. **Вимоги до баз практики. 6**
- 2. **Пам'ятка з охорони праці 7**
- 3. **Обов'язки керівника практики від університету 8**
- 4. **Обов'язки керівника практики від виробництва 8**
(установи)
- 5. **Обов'язки студента при проходженні практики 9**
- 6. **Програма виробничої практики зі спеціальності 10**
„Захист рослин”.
 - 6.1. **Індивідуальне завдання 10**
 - 6.2. **Ентомологія 11**
 - 6.3. **Фітопатологія 11**
 - 6.4. **Захист рослин з основами карантину 11**
 - 6.5. **Економіка сільськогосподарського виробництва 11**
 - 6.5.1. **Підприємництво 11**
 - 6.5.2. **Менеджмент 12**
 - 6.5.3. **Маркетинг 12**
 - 6.5.4. **Економіка 12**
 - 6.5.5. **Правові питання 13**
- 7. **Охорона праці та навколишнього середовища 14**
- 8. **Вимоги до проходження практики за кордоном. 14**
- 9. **Підведення підсумків практики 15**
- 10. **Методичні рекомендації до написання звіту про 17**
виробничу практику
- 11. **Оформлення звіту про практику 18**
- 12. **Правила ведення щоденника 19**
Додатки 20

Підписано до друку 20.09.2023 р.
Ум. друк. арк. 1,0.
Зам №22 Тираж 50 прим.
Уманський національний університет садівництва
20305, Умань, вул. Інтернаціональна 2, гуртожиток №4
Оперативна поліграфія